

Верховна Рада України

В И С Н О В О К

щодо проектів законів України реєстр. № 12374 від 02.01.2025 р.,
№ 12374-1 від 08.01.2025 р. та № 12374-2 від 14.01.2025 р.

Відповідно до доручень Голови Верховної Ради України Стефанчука Р. О., Комітет Верховної Ради України з питань антикорупційної політики 10 лютого 2025 року (в режимі відеоконференції) розглянув проект Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів" щодо гарантій незалежності та посилення інституційної спроможності» (реєстр. № 12374), внесений Кабінетом Міністрів України, а також альтернативні до нього проекти законів України:

«Про внесення змін до Закону України "Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів" щодо гарантій незалежності та посилення інституційної спроможності (реєстр. № 12374-1), внесений народним депутатом України Ткаченком О. М. та іншими народними депутатами України;

«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо перезавантаження Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, та посилення його інституційної спроможності» (реєстр. № 12374-2), внесений народним депутатом України Мовчаном О. В. та іншими народними депутатами України.

Проекти законів України реєстр. № 12374, № 12374-1 та № 12374-2 розроблені задля виконання зобов'язань України за програмою фінансової підтримки "Ukraine Facility".

Метою розроблення проектів законів України реєстр. № 12374 та № 12374-1 є удосконалення правових засад діяльності Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (далі – Національне агентство) шляхом встановлення гарантій незалежності та посилення його інституційної спроможності.

Так, проектом Закону України реєстр. № 12374 шляхом внесення змін до Закону України від 10 листопада 2015 року № 772-VIII «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами,

одержаними від корупційних та інших злочинів» (далі – Закон № 772) пропонується, зокрема:

визначити гарантії незалежності Національного агентства (нова стаття 2-1);

визначити вичерпний перелік підстав для дострокового припинення повноважень Голови Національного агентства, змінити порядок формування та склад конкурсної комісії з відбору кандидата на таку посаду. У тому числі пропонується встановити склад такої комісії у кількості шести осіб, з яких три особи визначаються Кабінетом Міністрів України та три особи визначаються Кабінетом Міністрів України на підставі пропозицій партнерів з розвитку, які надавали Україні міжнародну технічну допомогу у запобіганні та протидії корупції;

визначити процедуру конкурсного відбору працівників Національного агентства та засади формування конкурсної комісії із залученням представників громадських об'єднань (нова частина статті 8);

змінити підхід до здійснення зовнішньої незалежної оцінки ефективності діяльності Національного агентства, взявши за основу модель, яка діє щодо Національного антикорупційного бюро України та передбачити особливості проведення першого такого аудиту протягом 12 місяців з дня набрання чинності цим Законом;

розширити контрольні повноваження Ради громадського контролю при Національному агентстві;

удосконалити конкурсний відбір управителів активів відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі», визначивши, що реалізація активів здійснюється на електронних аукціонах в електронній торговій системі «Прозоро. Продажі».

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України висловило до проекту Закону України реєстр. № 12374 низку зауважень та пропозицій (висновок від 23.01.2025 р. № 16/03-2025/19707).

Міністерство фінансів України не має зауважень до проекту Закону України реєстр. № 12374 (експертний висновок від 20.01.2025 р. № 08030-03/1-3/1787).

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку надала до проекту Закону України реєстр. № 12374 зауваження та пропозиції з огляду на законодавчо визначені особливості обігу, переходу та підтвердження прав на цінні папери й прав за ними (лист від 27.01.2025 р. № 08/02/1151). Пропонує розмежувати процедуру реалізації арештованого майна (абз. 4 частини п'ятої статті 21 Закон № 772 зі змінами) та передбачити механізм продажу цінних паперів як активу, прийнятого Національним агентством в управління, на організованих ринках капіталу, а не на електронних аукціонах в електронній торговій системі.

У Міністерства економіки України відсутні зауваження та пропозиції до проекту Закону України реєстр. № 12374 (лист від 10.02.2025 р. № 3242-02/13370-01).

Офіс підтримки адаптації законодавства України до положень права Європейського Союзу (acquis ЄС) зазначив, що запропоноване проектом Закону

України реєстр. № 12374 регулювання не суперечить Регламенту (ЄС) 2024/792 Європейського Парламенту та Ради від 29 лютого 2024 року про створення Механізму України та Директиві (ЄС) 2024/1260 Європейського Парламенту та Ради від 24 квітня 2024 року про повернення та конфіскацію активів.

Положення **проекту Закону України реєстр. № 12374-1** за своєю суттю схожі до положень основного проекту Закону України. Водночас відмінними положеннями пропонується, зокрема:

передбачити застосування поліграфу до кандидатів на посаду Голови Національного агентства, за їхньою згодою;

викласти у новій редакції статтю 13 Закону № 772, що регулює оплату праці працівників Національного агентства;

запровадити спеціальний рахунок у Національному агентстві, який формуватиметься за рахунок надходжень від управління та реалізації активів та використовуватиметься для забезпечення діяльності Національного агентства та збереження активів до їх передачі в управління;

здійснювати міжнародне співробітництво у сфері виявлення та розшуку активів на запит відповідного органу іноземної держави або окремих центральних органів України;

передбачити особливий порядок передачі окремих активів (з ознаками культурних цінностей, майна санаторно-курортного напрямку) в управління.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України висловило до проекту Закону України реєстр. № 12374-1 низку зауважень та пропозицій (висновок від 23.01.2025 р. № 16/03-2025/19703).

Міністерство фінансів України зазначає, що проект Закону України реєстр. № 12374-1 потребує доопрацювання та надання фінансово-економічних обґрунтувань (експертний висновок від 29.01.2025 р. № 08030-03/1-3/2815).

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку надала до проекту Закону України реєстр. № 12374-1 зауваження та пропозиції (лист від 27.01.2025 р. № 08/02/1151). Аналогічно з зауваженнями до проекту Закону України реєстр. № 12374 пропонує розмежувати процедуру реалізації арештованого майна та передбачити механізм продажу цінних паперів на організованих ринках капіталу, а не на електронних аукціонах в електронній торговій системі «Прозоро.Продажі».

Крім того, не підтримує пропозицію щодо виключення частини сьомої статті 21 Закону № 772, оскільки це створить правову невизначеність для відносин з управління активами частки у статутному (складеному) капіталі чи акцій, паїв учасників фінансових ринків та пропонує нову її редакцію. Також з метою недопущення неоднозначного трактування норм Закону № 772 звертає увагу на необхідність ґрунтовного доопрацювання нових абзаців пункту 2-2 розділу V «Прикінцеві та перехідні положення» щодо передачі у власність держави облігацій внутрішньої державної позики «Військові облігації».

Міністерство закордонних справ України підтримує проект Закону України реєстр. № 12374-1 за умови його доопрацювання (лист від 23.01.2025 р.

№ 301/12-074/1-8198). Зауважує, що координатором діяльності, пов'язаної із залученням міжнародної технічної допомоги, є Секретаріат Кабінету Міністрів України. Відповідно проект Закону України в частині участі Міністерства у формуванні комісій з проведення конкурсу на зайняття посади Голови Національного агентства (частина перша статті 5 Закону № 772) та незалежного зовнішнього оцінювання ефективності діяльності цього органу (частина перша статті 12 Закону № 772) потребує відповідних змін.

Національна асоціація адвокатів України висловила до проекту Закону України реєстр. № 12374-1 низку зауважень (лист від 22.01.2025 р. № 112/0/2-25). Вважає, що запропоновані зміни через непрозорі вимоги, підходи й механізми можуть нести ризики щодо відбору кандидатів на посади Голови та працівників Національного агентства.

Міністерство економіки України підтримує проект Закону України реєстр. № 12374-1 із зауваженнями (лист від 10.02.2025 р. № 3242-02/13370-01).

Офіс підтримки адаптації законодавства України до положень права Європейського Союзу (acquis ЄС) зазначив, що запропоноване проектом Закону України реєстр. № 12374-1 регулювання не суперечить Регламенту (ЄС) 2024/792 Європейського Парламенту та Ради від 29 лютого 2024 року про створення Механізму України та Директиві (ЄС) 2024/1260 Європейського Парламенту та Ради від 24 квітня 2024 року про повернення та конфіскацію активів.

Проект Закону України реєстр. № 12374-2 згідно з пояснювальною запискою спрямований на створення умов для економічно ефективного (самоокупність управління, збереження вартості активів) та корупційно невразливого управління арештованими активами, із забезпеченням балансу публічного та приватного інтересу в кримінальному провадженні та у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави. Зазначене пропонується досягти шляхом:

запровадження механізму залишення активів у володінні своїх власників чи законних володільців без шкоди для кримінального провадження;

передання в управління Національному агентству активів, вартість яких достовірно перевищує порогове значення та управління якими економічно обґрунтоване;

реалізації (pre-confiscation sale) активів, що істотно та безповоротно втрачають свою вартість;

залучення до управління активами професійних управителів з числа арбітражних керуючих та приватних виконавців;

усунення корупційної дискреції у виборі управителя шляхом запровадження автоматизованої системи визначення управителя;

усунення можливостей для зловживань у вигляді завищення витрат, понесених у зв'язку з управлінням активами;

вдосконалення механізмів контролю за управлінням активами;

забезпечення фінансової стабільності діяльності Національного агентства шляхом створення спеціалізованого фонду та визначення джерел його наповнення;

запровадження прозорості та заснованої на заслугах процедури відбору Голови Національного агентства, незалежної зовнішньої системи оцінки ефективності діяльності.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України також висловило до проекту Закону України реєстр. № 12374-2 низку зауважень та пропозицій (висновок від 23.01.2025 р. № 16/03-2025/19704).

Міністерство фінансів України зазначає, що проект Закону України реєстр. № 12374-2 потребує доопрацювання та надання фінансово-економічних обґрунтувань (експертний висновок від 29.01.2025 р. № 08030-03/1-3/2814).

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (Національна комісія) надала зауваження та пропозиції до проекту Закону України реєстр. № 12374-2 в частині управління активом у вигляді цінних паперів (лист від 27.01.2025 р. № 08/02/1151). Зокрема пропонує передбачити: механізм продажу цінних паперів на організованих ринках капіталу; необхідність погодження з Національною комісією та Національним банком України управління активами, що відносяться до сфери їх регулювання відповідно (нова стаття 24 Закону № 772), а також погодження з Національною комісією рекомендованого плану управління активом, якщо такий розроблятиметься щодо частки у статутному (складеному) капіталі чи акцій, паїв професійних учасників ринків капіталу (нова редакція статті 21 Закону № 772).

Некомерційна професійна організація «Національна асоціація арбітражних керуючих України» підтримує проект Закону України реєстр. № 12374-2 (лист від 24.01.2025 р. № 24/01).

Міністерством економіки України проект Закону України реєстр. № 12374-2 підтримується з урахуванням висловлених застережень (лист від 10.02.2025 р. № 3242-02/13370-01).

Офіс підтримки адаптації законодавства України до положень права Європейського Союзу (acquis ЄС) зазначив, що запропоноване проектом Закону України реєстр. № 12374-2 регулювання не суперечить Регламенту (ЄС) 2024/792 Європейського Парламенту та Ради від 29 лютого 2024 року про створення Механізму України та Директиві (ЄС) 2024/1260 Європейського Парламенту та Ради від 24 квітня 2024 року про повернення та конфіскацію активів.

Під час обговорення народні депутати України – члени Комітету зазначили, що всі три проекти законів України містять аналогічне регулювання процедур відбору Голови Національного агентства та здійснення зовнішньої незалежної оцінки ефективності діяльності Національного агентства. Водночас, на відміну від основного проекту Закону України альтернативні проекти законів України реєстр. № 12374-1 та реєстр. № 12374-2 додатково пропонують зміни в процедурі управління активами.

Так, проектом Закону України реєстр. № 12374-2 пропонуються більш комплексні зміни, зокрема, діючих механізмів управління активами та визначення їх управителя.

З огляду на зазначене народні депутати України – члени Комітету дійшли згоди щодо необхідності напрацювання доопрацьованого проекту Закону України, який би об'єднав запропоновані цими проектами зміни та сприяв реалізації взятих Україною в рамках програми фінансової підтримки "Ukraine Facility" зобов'язань.

Крім того, 23.01.2025 р. на засіданні Комітету (протокол № 178) заслухано і обговорено рішення Рахункової палати від 25.12.2024 р. № 59-1, яким затверджено Звіт про результати аудиту відповідності використання коштів державного бюджету на управління активами Національним агентством та надано Комітету рекомендації щодо розробки пропозиції з удосконалення процесу управління активами, зокрема шляхом впровадження нових моделей управління окремими категоріями (групами) активів.

З урахуванням зобов'язань за програмою фінансової підтримки "Ukraine Facility", рекомендацій Рахункової палати, а також за результатами проведення додаткових консультацій щодо комплексної реформи Національного агентства та оновлення системи управління арештованими активами народними депутатами України – членами Комітетом напрацьовано відповідні пропозиції.

Пункт 1 частини першої статті 15 Закону України «Про комітети Верховної Ради України» надає Комітету право при здійсненні законопроектної функції розробляти з власної ініціативи проекти законів з питань, що віднесені до предметів відання, з наступним внесенням їх на розгляд Верховної Ради України членами комітету.

Оскільки проекти законів України реєстр. № 12374, № 12374-1 та № 12374-2 за своєю суттю є альтернативними, відповідно до частини першої статті 100 Регламенту Верховної Ради України, до них може бути застосована процедура, передбачена частиною другою статті 110 Регламенту Верховної Ради України, згідно з якою при розгляді альтернативних законопроектів головний комітет може рекомендувати Верховній Раді України взяти за основу один із них або підготувати інший законопроект, який вноситься на розгляд Верховної Ради України народними депутатами – членами цього комітету.

Під час засідання Комітету було обговорено новий проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення інституційної спроможності Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів та вдосконалення механізмів управління активами», підготовлений народними депутатами України – членами Комітету на основі проектів законів України реєстр. № 12374, № 12374-1, № 12374-2 та з урахуванням наданих зауважень і пропозицій.

Новим доопрацьованим проектом Закону України, окрім удосконалення процедури відбору Голови Національного агентства та незалежної зовнішньої

оцінки (аудиту) ефективності діяльності Національного агентства пропонується, зокрема:

встановити процедуру ідентифікації активу на етапі до вирішення слідчим суддею, судом питання про передачу активу в Національне агентство з метою оцінки економічної доцільності такої передачі;

визначати вартість активу до його передачі в Національне агентство у разі якщо оцінка майна не здійснювалася або з моменту видачі звіту про оцінку майна пройшло понад шість місяців;

врегулювати процедуру прийняття активів в управління Національним агентством після постановлення відповідної ухвали слідчого судді, суду, а також процедуру зберігання майна до визначення управителя активу та фактичної передачі йому майна або фактичної передачі майна новому власнику (у разі продажу майна);

залучити до управління активами арбітражних керуючих та приватних виконавців (за умови отримання відповідного сертифікату), визначивши категорії активів, управління якими має здійснюватися відповідними суб'єктами;

запровадити систему автоматизованого визначення управителів з числа арбітражних керуючих та приватних виконавців;

встановити граничні строки для реалізації усіх етапів управління арештованими активами, зокрема, для передачі арештованих активів до Національного агентства після постановлення відповідної ухвали слідчого судді, суду, визначення Національним агентством управителя, вжиття заходів для подальшої передачі активу в управління або його реалізації;

передбачити створення спеціального фонду для покриття витрат Національного агентства пов'язаних із необхідністю оплати послуг щодо зберігання, управління активами, підготовкою до передачі в управління активів, їх реалізації, а також визначити джерела наповнення такого фонду;

врегулювати випадки за яких управитель, під час здійснення управління активами у вигляді частки у статутному (складеному) капіталі чи акцій, паїв, не повинен погоджувати свої дії із власником активу, а саме коли рішенням слідчого судді, суду встановлено, що власником є російська федерація, республіка білорусь; громадяни російської федерації чи республіки білорусь, крім тих, які постійно проживають на території України на законних підставах; юридичні особи, які утворені відповідно до законодавства російської федерації чи республіки білорусь або юридичні особи, які утворені відповідно до законодавства України чи іноземної держави, засновником, бенефіціаром, членом або учасником (акціонером) якої прямо чи опосередковано є російська федерація чи республіка білорусь;

врегулювати питання оплати праці працівників Національного агентства на рівні центральних органів виконавчої влади із спеціальним статусом, які здійснюють діяльність у сфері запобігання і протидії корупції;

встановити, що з дня набрання чинності законом розпочинається формування Комісії з проведення незалежного зовнішнього оцінювання (аудиту)

ефективності діяльності Національного агентства, а протягом 12 місяців з дня набрання чинності законом зазначена Комісія ухвалює відповідний висновок.

Також під час засідання Комітету запропоновано при доопрацюванні проекту Закону України до другого читання опрацювати можливість залучення державних виконавців до управління активами, а також механізм залучення до управління активами арбітражних керуючих та приватних виконавців.

З огляду на зазначене, керуючись положеннями пункту 1 частини першої статті 15 Закону України «Про комітети Верховної Ради України», частини третьої статті 93, частини першої статті 100, статті 108, частини другої статті 110, пункту 1 частини першої статті 114 та частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України, **Комітет** на своєму засіданні 10 лютого 2025 року (протокол № 179) **вирішив:**

1. Підтримати підготовлену народними депутатами України – членами Комітету редакцію нового доопрацьованого проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення інституційної спроможності Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів та вдосконалення механізмів управління активами» та доручити народним депутатам України – членам Комітету оформити його та в установленому порядку внести на розгляд Верховної Ради України.

2. Рекомендувати Верховній Раді України:

1) **включити до порядку денного** тринадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання проект Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів" щодо гарантій незалежності та посилення інституційної спроможності» (реєстр. № 12374), проект Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів" щодо гарантій незалежності та посилення інституційної спроможності» (реєстр. № 12374-1), проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо перезавантаження Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, та посилення його інституційної спроможності» (реєстр. № 12374-2), **а також внесений народними депутатами України – членами Комітету проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення інституційної спроможності Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів та вдосконалення механізмів управління активами»;**

2) **за результатами розгляду в першому читанні доопрацьований проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення інституційної спроможності Національного агентства України з**

питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів та вдосконалення механізмів управління активами», **внесений народними депутатами України – членами Комітету, прийняти за основу та оголосити, відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України, про необхідність внесення пропозицій і поправок щодо виправлень, уточнень, усунення помилок та/або суперечностей у тексті законопроекту, інших структурних частин законопроекту та/або інших законодавчих актів, що не були предметом розгляду в першому читанні;**

3) проект Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів" щодо гарантій незалежності та посилення інституційної спроможності» (реєстр. № 12374), внесений Кабінетом Міністрів України, **відхилити;**

4) проект Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів" щодо гарантій незалежності та посилення інституційної спроможності (реєстр. № 12374-1), внесений народним депутатом України Ткаченком О. М. та іншими народними депутатами України, **відхилити;**

5) проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо перезавантаження Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, та посилення його інституційної спроможності» (реєстр. № 12374-2), внесений народним депутатом України Мовчаном О. В. та іншими народними депутатами України, **відхилити.**

У разі прийняття за наслідками розгляду в першому читанні Верховною Радою України рішення про прийняття за основу одного із законопроектів реєстр. № 12374, № 12374-1 або № 12374-2 Комітет звертається до Голови Верховної Ради України з пропозицією оголосити, відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України, про необхідність внесення пропозицій і поправок щодо виправлень, уточнень, усунення помилок та/або суперечностей у тексті законопроекту, інших структурних частин законопроекту та/або інших законодавчих актів, що не були предметом розгляду в першому читанні та відповідають предмету правового регулювання законопроекту.

Доповідачем від Комітету на засіданні Верховної Ради України визначено Голову Комітету Радіну А. О.

Голова Комітету

Анастасія РАДІНА

